

تاریخ: 12/18/2015

ترجمان و ناشر: احمد فواد ارسلان

ماستری در مطالعات تحلیل استخباراتی
 ماستری در مطالعات امنیت ملی/منطقه ای
 تمرکز در آسیای جنوبی/مرکزی/خلیج عرب/فارس

قسمت دوم - دولت افغانستان و افتضاح شهرک هوشیار: کی ده جان کی زد؟

نوشته مارتین وان بایلت

شبکه تحلیلگران افغانستان

<https://www.afghanistan-analysts.org/the-afghan-government-and-the-smart-city-debacle-who-out-smartedwhom/>

سوم- بلافاصله بعد از بلند شدن غریو اعتراضات عکس العمل دولت چگونه بود؟

دیده شد که در قبال غریو اعتراضات در باره شهرک هوشمند دولت به ترتیب مرحله ای عکس العمل نشان داد، و این طرز عکس العمل مرحله ای اشاره به این میکند که رئیس جمهور در یک حالت ناراحت در بین دو سنگی قرار گرفته است که از یکطرف آرزو دارد خودش را مصمم و قاطع نشان بدهد و از طرف دیگر میخواهد که به بسیار احتیاط قدم بگذارد. اما سوال در اینجا است که این احتیاط برای چی است؟

اولین عکس العمل رسمی دولت توسط سید ظفر هاشمی معاون سخنگوی ریاست جمهوری افغانستان یک روز بعد از مراسم سنگ تهادب گذاری اعلان شد. سید ظفر هاشمی یکبار دیگر تعهد رئیس جمهور را در بدست آوردن دوباره قرض های گرفته شده از کابل بانک اعلام کرد و اما وقتی سوال های مشخص در مورد موضوع معامله شهرک هوشمند از وی پرسیده شد، جواب

د پانو شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولئ

داد که سوال های مشخص از خود سه مقام عالیرتبه دولتی که در این موضوع شامل بودند پرسیده شود. بناءً موضوع را به آنها محول کرد که آنها خود از معامله دفاع کنند. نادری وزیر شهر سازی کوشید که منتقدین را اطمینان بدهد با تأکید بر اینکه فعالیت های خلیل فیروزی از نزدیک مراقبت خواهد شد و کدام معامله نامطبوع صورت نگرفته است. وی اظهار داشت: "ما از پروژه مراقبت خواهیم کرد و هیچ دلیل برای پریشانی در این مورد موجود نیست." محمدی مشاور حقوقی رئیس جمهور غنی در یک مصاحبه تلویزیونی در تلویزیون طلوع در شام همان روز مراسم سنگ تهادب گذاری چنین اظهار نظر کرد که نه فیروزی بخشیده شده است، نه از حبس آزاد شده است، و این صرفاً بهترین طریقه برای بدست آوردن دوباره پول دزدی شده از کابل بانک میباشد. محمدی متعاقباً در این رابطه آن فرمان دولت را تشریح کرد که میکانیزم را بوجود آورده است که بر اساس آن به قرضدار های کابل بانک اجازه داده میشود تا قرض های شان را در اقساط یک تا هفت سال دوباره بپردازند.

محمدی همچنان تشریح کرد که دولت صرف این قصد را نداشت که زمین ها را از فیروزی بگیرد، بلکه اوامر کابینه در این مورد این بوده است که هر کسی از جمله این قرضداران که حاضر به تحویل جایداد خود هستند، به آنها اجازه داده خواهد شد که آن جایداد را سرمایه گذاری کنند. محمدی در این مصاحبه تلویزیونی پرسید "دولت با ۶۸ جریب زمین چه کند؟ اگر فیروزی بتواند این زمین را به پول تبدیل کند، چرا دولت زمین را از وی بگیرد؟" محمدی همچنان تذکر داد که اگر شیرخان فرزند رئیس سابق کابل بانک هم برای یک چنین سرمایه گذاری آماده باشد، به وی هم اجازه داده خواهد شد. از طرف دیگر علی اکبر ژوندی مشاور رئیس جمهور غنی در امور سکتور خصوصی در جواب سوال اخبار نیویارک تایمز موقت محمدی را تأیید کرد و اظهار داشت که با در نظر داشت مشکلات اقتصادی افغانستان، اجازه دادن به فیروزی که بدینوسیله قرض بانک و باقی داری بزرگ مالیه اش را بپردازد، یک کار مثبت است. ژوندی سوال کرد: "شما خود بگوئید چه خوب است؟ آیا اینکه وی در محبس بمیرد؟ و یا اینکه قرضش را بپردازد؟" از طرف دیگر خلیل فیروزی هم در جریان یک مصاحبه تلفونی که با آژانس خبری رویترز انجام داد از این معامله دفاع کرد. فیروزی اظهار داشت که در همین شروع این معامله دولت توانسته است که ۱۴ میلیون دالر از قرضه ها را دوباره بدست بیاورد و اگر این معامله را دوام بدهند دولت خواهد توانست که ۷۵ میلیون دالر از قرضه ها را دوباره بدست بیاورد. خلیل فیروزی چنین گفت: "زمین متعلق به من است و اگر دولت بخواهد که زمین را بفروشد، آنها این اختیار را دارند. اما اگر دولت اجازه بدهد که این شهرک ساخته شود از پولی که در این معامله منفعت خواهیم برد خواهیم توانست که پول قرضه کابل بانک را مسترد نمایم."

ارگ ریاست جمهوری افغانستان به تاریخ ۷ نوامبر ۲۰۱۵ اعلامیه ای را انتشار داد که در آن چند تصمیم رئیس جمهور اعلام شده بود. این اعلامیه در یک لحاف حقوقی بچانه شده بود و با تشریح آن قسمت های پالیسی آغاز شده بود که به نظر دولت هنوز هم قابل دفاع است. اعلامیه متذکر شده بود که دولت افغانستان متعهد است که با استفاده از هروسيله قانونی قرضه های گرفته شده از کابل بانک را دوباره بدست بیاورد، و تذکر داده شده بود که این تفاهمنامه شهرک هوشیار بعد از گرفتن مشوره حقوقی از کمیته تصفیه کابل بانک و با نیت پاک تسریع بخشیدن به عملیه بدست آوردن قرضه های گرفته شده از کابل بانک امضا شده بود. بعد از تذکرات بالا اعلامیه مذکور چهار تصمیم ذیل را ابلاغ کرد:

الف: فیصله محکمه در مور فیروزی غیر قابل تغییر و اجباری است.

ب: تفاهمنامه امضاء شده در مورد شهرک هوشمند باطل است.

ج: کمیته تصفیه کابل بانک باید این موضوع را مطالعه کنند که آیا زمین های متعلق به خلیل فیروزی در اختیار کابل بانک قرار گرفته میتواند و یا نه؟

د: لوی څارنوالی افغانستان باید در مورد اجرای کامل حکم محکمه به ریاست جمهوری راپور بدهد.

البته ده روز دیگر را در بر گرفت تا ارگ ریاست جمهوری تصمیم بگیرد که حد اقل برای فعلاً چه کسی را مسئول این اقتضاح شهرک هوشمند اعلام نماید. به تاریخ ۱۸ نوامبر ۲۰۱۵ ارگ ریاست جمهوری اعلامیه ای را صادر کرد و در این اعلامیه آمده است که عبدالعلی محمدی مشاور حقوقی رئیس جمهور که رئیس کمیته تصفیه کابل بانک هم بود تا امر ثانی فعلاً از وظیفه به

د پانو شمیره: له 2 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولی

حالت تعلیق در آورده شد و همچنان مسئولیت های وی در امور دوباره بدست آوردن قرضه های گرفته شده از کابل بانک از وی گرفته شد.

رئیس جمهور غنی در همان اعلامیه اعلام کرده بود که یک کمیته را مؤظف کرده است تا مطالعه و تحقیق کنند که آیا در امور اداره دوباره بدست آوردن قرضه های گرفته شده از کابل بانک "طریقه های غیر قانونی" به کار برده شده بود و یا نه؟ اسمای دو نفر اعضای این کمیته توظیف شده توسط رئیس جمهور سید غلام حسین فاخری و محمد یاسین عثمانی اعلام شده است. هر دو این دو شخص اعضای کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری میباشند. اعلامیه رئیس جمهور با این تصریح خاتمه می یابد که با وجود آنکه تفاهمنامه شهرک هوشمند باطل اعلام شده است، کار دوباره بدست آوردن قرضه های گرفته شده از کابل بانک ادامه دارد.

چهارم- کمیته تصفیه و مکانیزم تشویق کننده آن:

تیم مؤظف شده توسط رئیس جمهور برای تحقیقات این اقتضاح شهرک هوشمند مجبور خواهد بود که بسیار به احتیاط قدم بگذارند، به خاطر این که با وجود آن که نادر وزیر شهر سازی و محمدی مشاور حقوقی رئیس جمهور یکدیگر را متهم پنداشته اند، (تصادفاً نفر سوم ضیاء مسعود سکوت کامل اختیار کرده است)، اما هر دو در یک مسئله جداگانه هم نظر بوده اند و مکرراً اظهار داشته اند که آنها پالیسی دولتی تصویب شده توسط کابینه را عملی میکردند. بعد از بلند شدن اعتراضات و انتقادات از مطالعه بیانات و توضیحات داده شده ارگ ریاست جمهوری، روز به روز زیاده تر معلوم میشود که در این معامله شهرک هوشمند و دیگر معاملاتی که حالا آهسته آهسته به اطلاع عامه میرسند، همه مستقیماً تحت شعاع این مشغولیت فکری مسلط در ارگ بوده اند که در مقایسه به جزا دادن به محکوم شدگان، بر بدست آوردن قرضه ها تاکید شده بود. البته چیزی که روشن نیست که تا چه حد جزئیات آن معامله شهرک هوشمند اجازه مشروع داشت و اگر اجازه مشروع داده شده بود بالاترین مقام دولتی اجازه دهنده چه کسی بوده است؟

در اول وظیفه دوباره بدست آوردن قرضه ها و پول های چور شده از کابل بانک مسئولیت مقام امانت کابل بانک و لوی خارنوالی بود مگر بعد از اینکه دیده شد که پیشرفت آنها بطی است به نظر میرسد که رئیس جمهور غنی تصمیم گرفت تا اداره این کار را به صورت محکمتر بدست بگیرد و در نتیجه کمیته تصفیه کابل بانک را تأسیس کرد. تأسیس این کمیته در ماه مارچ سال ۲۰۱۵ به صورت رسمی اعلان نشد و به نظر میرسد که ترکیب این کمیته هم به اطلاع عامه رسانده نشده است. اما یک راپور در مورد سه جلسه ماهانه عملیات این کمیته که مستقیماً تحت ریاست شخص رئیس جمهور دایر شده بود در ماه جون سال ۲۰۱۵ در وبسایت ارگ ریاست جمهوری به نشر رسیده بود. راپور مذکور در وبسایت ارگ ریاست جمهوری تشریح میکند که کمیته تصفیه کابل بانک مؤظف شده است تا "بر مبنای یک طرز العمل خاص تحقیق دوسیه کابل بانک را تسریع بخشد". در این راپور تذکر داده شده است که برای آن های که در سه ماه گذشته قرضه های شان را نپرداخته اند؛ یک ضرب العجل یک هفته ای تعیین شده است. و تذکر داده شده است که آنهایی که حساب های شان را پاک نکرده اند برای تعقیب قانونی به خارنوالی فرستاده میشوند.

طرز العمل خاص که در فوق به آن اشاره شد بنام "مکانیزم تشویق کننده" یاد میگردد. محمد علی محمدی مشاور حقوقی رئیس جمهور چندین بار در مصاحبه های تلویزیونی و در صفحه فیسبوکی خود به مکانیزم فوق اشاره کرده و آنرا تشریح کرده است. براساس این مکانیزم به قرضداران از کابل بانک موقع داده میشود که یا در قبال یک سود بسیار پائین (در حدود ۰/۵٪) قرضه هارا کاملاً بپردازند و یا اینکه برای یک تقسیم اوقات پرداخت مرحله به مرحله در قبال سود در حدود (۳/۵٪) مذاکره کنند. به نظر میرسد که مشاور بلند رتبه رئیس جمهور در امور اقتصادی (که فعلاً بحیث سفیر افغانستان در پاکستان پیشنهاد شده است) محمد عمر زاخیلوال از اساس گذاران این نقشه بوده است، و بعداً محمدی به تدریج شخص اصلی مسئول این پروگرام گردیده است.

نکته ای اصلی مورد بحث در اینجا است که آیا این پروگرام بر خلیل فیروزی و فرنود تطبیق شده میتواند و یا نه؟ با در نظر داشت این که برخلاف دیگر قرضداران از کابل بانک، در مورد این دو شخص حکم محکمه موجود است که در آن حکم دوباره پرداختن قرضه ها با سود آن با اضافه جریمه نقدی شامل بوده است.

د پانوی شمیره: له 3 تر5

افغان جرمن آنالین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولۍ

محمد علی محمدی بر موقف خود پابرجا باقیمانده است و اظهار میدارد که وی هیچ کار نادرستی نکرده است و تأکید میکند که وی صرف یک پالیسی تصویب شده کابینه را تطبیق کرده است. وی همچنان تأکید میکند که وی هیچگونه اطلاعی در مورد معامله با خلیل فیروزی نداشته است. اما این قسمت اظهارات محمدی نادرست ثابت شده است. به این شرح که بعد از اینکه محمدی یکبار دیگر مسئولیت این معامله را به گردن نادری وزیر انکشاف شهری انداخت، منصور نادری، وزیر انکشاف شهری به فیر متقابل پرداخت و به تاریخ ۱۰ ماه نوامبر سال ۲۰۱۵ به سه مکتوبی اشاره کرد که محمدی به وزارت انکشاف شهری فرستاده بود و تقاضا کرده بود که لایسنس برای ساختن شهرک هوشمند داده شود. حد اقل دو مکتوب از جمله آن سه مکتوب به مطبوعات درز کرده است و از جمله آن دو یکی آن واضحاً و مشخصاً در مورد قرارداد بین خلیل فیروزی و شرکت تعمیراتی نبی زاده وردک تذکر داده شده است.

تا امروز محمدی یگانه مقام عالیرتبه ای است که ارگ ریاست جمهوری علناً از وی نامبرده است که به سوء اداره اقدام کمیته تصفیه و موضوع سوء تعبیر از قانون مرتبط شناخته شده است.

پنجم- بعد از این چه باید کرد؟

این یک امر واضح است که طرز برخورد در مورد عواقب بوجود آمده از اثر اقتضاح کابل بانک صرف به یک پلان و نقشه اقتصادی ضرورت داشت، بلکه ضرورت به یک طرز برخورد سمبولیک و سرمشق گذارنده هم بود. به صورت مثال در آغاز از مجلس مقامات عالیرتبه افغانستان در ماه سپتمبر سال ۲۰۱۵ دولت افغانستان عملیات مصمانه خود را در مورد دوسیه کابل بانک منحیث یکی از عمده ترین قدم های سرمشق و نشاندهنده اولیت ها توصیف کرده بود. شخص رئیس جمهور در همان مجلس اظهار داشته بود که قدم های که وی در مورد دوسیه کابل بانک برداشته است " کابل بانک را از یک سمبول ناتوانی به یک سمبول مصممیت مبدل کرده است." و حالا به همین خاطر است که این ضربه تبلیغاتی اخیر برای این دولت که آنهمه در مورد دوسیه کابل بانک مدعیات داشت و فخر فروخته بود بسیار دردناک تر است. دولت در موقعیت بدی قرار گرفته است که در این معامله به نظر میرسد که با چپاولگران کابل بانک همکاری کرده است تا آنها آنها قرض ها و جریمه های خود را بپردازند. به ترتیبی که دیدیه شد و در در انتظار عامه انعکاس یافته است مسئله به شکلی است که دولت شرایطی را برای این چپاولگران کابل بانک مساعد ساخته است که نه تنها به آنها امتیاز داده شده که قرض و جریمه را بپردازند، بلکه برای آن ها امتیاز سرمایه گذاری به ترتیبی داده شده که برای خود این چپاولگران هیچ ریسک و خطری در این معامله وجود ندارد.

اقتضاح معامله شهرک هوشمند بخاطری بزرگتر گردید که راپور های جدید تر نشان داد که شهرک هوشمند یگانه طریقه ممکن نبود که برای پرداخت قروض خلیل فیروزی مورد نظر قرار گرفته بود. خامه پرس به تاریخ ۱۸ ماه نوامبر سال ۲۰۱۵ از یک مکتوب دیگر محمدی خبر داد که به طریقی به دست مطبوعات افتاده بود. در این مکتوب که محمدی به وزارت مالیه فرستاده بود، محمدی از وزارت مالیه خواسته بود که به تمام ادارات دولتی تذکر بدهند که تمام گاز مورد ضرورت دولتی از کمپنی گاز گروپ خریداری شود. همچنان که قبلاً اشاره شد کمپنی گاز گروپ یکی از بزرگترین قرضدار ها از کابل بانک بوده است. کمپنی گاز گروپ در سال ۲۰۰۶ توسط حصین فهیم برادر قسیم فهیم مرحوم معاون رئیس جمهور آن وقت تأسیس شده بود و بعداً تحت اداره فیروزی و فرنود قرار گرفت. محمدی در این مکتوب نوشته بود که کمپنی گاز گروپ دوباره عملیاتش را شروع کرده است و بر اساس یک موافقه با کمیته تصفیه کابل بانک صورت گرفته است عواید بدست آمده از عملیات این کمپنی به حساب شعبه قروض کابل بانک داخل میگردد و به حساب پرداخت قروض فیروزی محسوب میگردد. در پائین این مکتوب با قلم خودکار نوشته شده است که نقل های این مکتوب باید به دفتر کمیته تصفیه کابل بانک و یک نقل آن به دفتر اداری فرستاده شود. اگر این مکتوب حقیقی و اصلی باشد اشاره بسیار قوی است که احیای دوباره کمپنی گاز گروپ از طرف بالاترین مقامات اجازه داده شده بود.

به نظر میرسد که دولت یا شاید قسمتی از دولت تصمیم گرفته اند که دولت برای خرید گاز پول مصرف میکند، چه بهتر که این پول از طریق گاز گروپ و کابل بانک دوباره به خزانه دولت برگردد. اما اصل موضوع این است که برای حل این مشکل بدست آوردن قرضه های برده شده از یک طریق غیرمعمول کوشش شده است، و مهمتر از آن این است که این پلان مسئولیت را از شانه های خلیل فیروزی و دیگر قرضداران کابل بانک دور میکند. و با آنکه این حکومت ادعای عمل متفاوت دارد اما در حقیقت دیده میشود که عیناً به شکلی عمل می کند که دولت سابقه عمل میکرد. به صورت مثال در دولت سابقه تمام معاشات

د پانیو شمیره: له 4 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لوی

مامورین دولت به صورت انحصاری از طریق کابل بانک پرداخته میشد و اینک یکبار دیگر در این دولت کوشیده میشود که تمام مصارف گاز دولت به صورت انحصاری از طریق گاز گروپ تأمین شود.

در مورد اینکه آیا رئیس جمهور غنی از معامله شهرک هوشمند و معامله کمپنی گاز گروپ مطلع بوده و با کدام جزئیات مطلع بوده است، باید گفته شود که با در نظر داشتن اندازه توجه که وی به دوسیه کابل بانک معطوف کرده است و با در نظر داشتن طرز اداره وی که در موضوعات مورد علاقه اش داخل هر جزئیات میگردد، بسیار غیر عادی به نظر میرسد که وی در این مورد بیخبر بوده است. البته این هم امکان دارد که جزئیات به رئیس جمهور گفته نشده است و یا به ترتیب دیگر به وی معرفی شده باشد، یا دیگران حدود مشروعیت را سوء تعبیر کرده باشند (و یا تأثیرات منفی شدید آنرا پیش بینی نکرده بودند). اما این هم امکان دارد که رئیس جمهور خبر داشت و حالا میخواهد خود را از عواقب بد آن دور نگهدارد. هر چه که اصل قصه باشد، این کوشش برای احیای تجارت فیروزی نشاندهنده ای یک موضوع عمومی است که این دولت - و احتمالاً تا حد خود رئیس جمهور - حاضر است تا با تاجران دارای شهرت لکه دار داخل شراکت شده، و پول های ناپاک آنها را خیرمقدم بگوید به شرطی که آنها بخواهند سرمایه گذاری بکنند.

ختم ترجمه

د پانیو شمیره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ